

Jan Fischer: Kvalitativní výzkum motivací a sociálního zázemí osob odsouzených za rasově motivovanou trestní činnost

Posudek na bakalářskou práci

Bakalářská práce Jana Fischera věnovaná problematice rasově motivované trestní činnosti má interdisciplinární charakter. Tematicky spadá především do oblasti kriminologie a sociální patologie, v řadě ohledů však takto vymezený rámec přesahuje. Co do tematického zaměření je to v českém kontextu práce originální a lze říci i průkopnická, v níž se její autor stěží mohl opřít o nějaké předchozí výzkumy či badatelské vzory, ale naopak musel většinou sám hledat svou cestu, jak zkoumané problémy uchopit. Vzhledem k formálním požadavkům, které jsou na bakalářské práce kladeny, můžeme konstatovat, že text předložený Janem Fischerem tyto běžné standardy výrazně převyšuje. Práce má (i s literaturou) rozsah 159 stran, za které je připojeno ještě více jak tři desítky stran příloh. Z obsahového hlediska je práce rozčleněna do dvou základních částí; tou první je „Historicko-teoretický rámec zkoumané problematiky“, který má 47 stran; „Empirická část“ je prezentována na 108 stranách.

Autor se ve své studii rozhodl podrobit téma rasově motivované trestné činnosti všestrannému zkoumání, což vede k tomu, že se její historicko-teoretická část rozbíhá do několika směrů. Sleduje problematiku rasismu, jeho projevů a historie, zabývá se povahou trestných činů způsobených rasovou nenávisť, analyzuje dostupné poznatky o pachatelích těchto činů. Jan Fischer při zpracování této části práce využil reprezentativní soubor literárních pramenů, mezi kterými nechybí ani několik cizojazyčných titulů. Navíc si opatřil statistické podklady, ze kterých vytěžil základní informace o vývoji uvedených trestných činů v ČR, jejich struktuře a socio-demografických charakteristikách pachatelů.

Empirická část bakalářské práce je založena na vlastní autorově výzkumné sondě, která vychází z kvalitativní metodologie a má charakter pěti případových studií, představujících pět různých pachatelů rasově motivovaných trestných činů. V praxi se jednalo o velmi náročnou záležitost, která byla obtížná již z hlediska samotné přípravy a jejího zajištění. Autor se mj. musel domluvit s vedením Vězeňské služby ČR, konzultovat výzkumný postup s příslušně orientovaným psychologem, provést logicky zdůvodněný výběr respondentů atp. Samotné dotazování probíhalo v extrémně náročných podmínkách. Všechny získané poznatky autor zpracoval, vyhodnotil a interpretoval zcela samostatně; psaní bakalářské práce věnoval nesmírné množství času a energie, pracoval s velkým nasazením. Výsledný text lze považovat za velmi kvalitní a informačně bohatý.

Bakalářská práce Jana Fischera má logicky uspořádanou, přehlednou podobu. Lze v ní najít (snad s výjimkou psychologicko-psychiatrických aspektů) téměř vše, co je možné při posuzování dané problematiky považovat za relevantní. Autor v předloženém textu prokazuje, že má invenci, je dostatečně erudovaný a má i velmi dobré formulační schopnosti. Všechny metodologické postupy a výzkumné kroky realizoval korektním způsobem. Interpretace, ke kterým dospívá, jsou adekvátní a netriviální.

Pokud bych měl k posuzované práci vyslovit nějakou připomínku, pak snad jediné tu, že celý text mohla být tematicky o obsahově sevřenější. Historicko-teoretická část mohla být úžeji vztažena ke zkoumanému tématu; v empirické části mohly být jednotlivé případové studie redukovány na analýzy rozhovorů, které mohly být předvedeny v komprimovanější podobě, a záznamy rozhovorů mohly být přesunuty do příloh. To je ale připomínka k diskusi, která v zásadě nijak nesnižuje hodnotu předložené studie.

Celkově hodnotím práci Jana Fischera jako výbornou.

31. 5. 2011

doc. PhDr. Jiří Šubrt, CSc.